

## POSTANOWIENIE

24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 24 stycznia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa T. C.

przeciwko J. K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej T. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z 24 listopada 2022 r., II Ca 362/22,

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodowi odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

(E.C.)

## UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda T. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 24 listopada 2022 r., sygn. akt II Ca 362/22 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. i art. 384 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. i art. 398<sup>20</sup> k.p.c. przez wydanie orzeczenia zmieniającego na niekorzyść wnoszącego skargę kasacyjną ustalenia faktyczne

sądu okręgowego poczynione na korzyść tej strony w następstwie wywiedzionej przez tą stronę apelacji, uznaną za zasadną w części dotyczącej naruszenia przez sąd rejonowy przepisów postępowania, przez niedopuszczalne przyjęcie przy ponownym rozpoznaniu tej samej apelacji, że wskazywane w niej uchybienia przepisom postępowania przez sąd rejonowy nie miały miejsca.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

W ocenie powoda przy ponownym rozpoznaniu sprawy (w związku z kasatoryjnym wyrokiem Sądu Najwyższego z 2 lutego 2022 r., II CSKP 535/22) Sąd Okręgowy, bez przeprowadzenia nowych dowodów, wyłącznie w ramach zarzutów apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego, przyjmując ustalenia faktyczne tego sądu za własne, zmienił na niekorzyść powoda ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd Okręgowy w wyroku z 12 lutego 2020 r. i przyjął, że jednak powód nie udzielił pozwanemu pożyczek, wobec czego ustalenie okoliczności istotnych z punktu widzenia oceny zarzutu przedawnienia jest bezcelowe.

Przewidziana w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego J. K. kwoty 56 350 zł z odsetkami, jako zwrotu pożyczki. Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo wskazując, że stron nie łączyła umowa pożyczki. Sąd drugiej instancji - na skutek apelacji powoda - orzekając pierwszy raz dokonał modyfikacji podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i ustalił, że strony zawarły umowę pożyczki na kwoty wynikające z przedłożonych przez powoda pokwitowań i pozwany otrzymał te kwoty oraz zobowiązał się je zwrócić. Jednak apelacja została oddalona, gdyż zdaniem Sądu Okręgowego pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia jako związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej. Na skutek powołanego wyroku Sądu Najwyższego (skarga kasacyjna powoda) wyrok Sądu odwoławczego został uchylony a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy stwierdził, że Sąd drugiej instancji dokonując oceny zarzutu przedawnienia, w związku z przyjęciem, że strony zawarły umowę pożyczki, nie naruszył kompetencji sądu odwoławczego wyznaczonych przepisami art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., zaś w związku z oceną zarzutu przedawnienia nie mogło być mowy o wyjściu przez Sąd Okręgowy poza granice apelacji, skoro zarzut ten podniósł pozwany i ze względu na korzystne dla niego rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie miał interesu prawnego w jego zaskarżeniu (*gravamen*). Nie został też podzielony zarzut kasacyjny naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 384 k.p.c., ponieważ przyjmując odmienne stanowisko niż Sąd pierwszej instancji, że strony zawarły umowę pożyczki, Sąd Okręgowy miał obowiązek ocenić zarzut przedawnienia. Jakkolwiek można było mieć wątpliwości, czy przy przyjętej przez Sąd Okręgowy koncepcji nie należało jednak uchylić wyrok Sądu Rejonowego i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w celu oceny zarzutu przedawnienia i zapewnienie stronom kontroli instancyjnej w tym przedmiocie, ale ostatecznie nie było podstaw do przyjęcia, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Orzekając ponownie Sąd odwoławczy znowu oddalił apelację powoda, z tej przyczyny, iż podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do tego, iż stron nie łączyła umowa pożyczki i przedstawił w tej materii również własne stanowisko.

W takim stanie rzeczy nie można mówić o naruszeniu wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa procesowego. Wszak poprzedni wyrok Sądu odwoławczego został w całości uchylony a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania i Sąd drugiej instancji rozpoznający drugi raz sprawę nie był związany stanowiskiem wyrażonym w pierwszym wyroku, w szczególności co do ustalenia istnienia pomiędzy stronami umowy pożyczki. W konsekwencji nie ma oczywiście uzasadnionych podstaw do stosowania art. 384 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., zaś Sąd odwoławczy rozpoznający ponowne sprawę obowiązany był do wypełnienia funkcji judykacyjnych wyznaczonych art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. (na temat kognicji sądu drugiej instancji wypowiedział się już Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyroku z 2 lutego 2022 r., II CSKP 535/22). Tak samo Sąd Najwyższy nie przesądził w sposób wiążący dla Sądu *meritii*, ponowne rozpoznającego sprawę, że strony łączyła umowa pożyczki, gdyż przedmiotem sporu na etapie poprzedniego postępowania kasacyjnego była kwestia oceny zarzutu przedawnienia roszczenia, która legła u podstaw pierwszego rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji. Sąd Najwyższy nie dokonał natomiast wykładni przepisów w odniesieniu do problematyki samej umowy pożyczki i jej istnienia w rozumieniu art. 398<sup>20</sup> k.p.c. Z uwagi na oddalenie powództwa poprzednim wyrokiem Sądu odwoławczego pozwany nie mógł skutecznie kwestionować stanowiska Sądu o zawarciu przez strony umowy pożyczki, zaś zgodnie z art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy (w pierwszym postępowaniu kasacyjnym) był związany podstawą faktyczną pierwszego rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego.

W efekcie lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w kontekście zapadłych już wcześniej w tej sprawie rozstrzygnięć Sądu Okręgowego i Sądu Najwyższego, nie daje podstaw do podzielenia tezy, iż zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy w przedstawionym wyżej znaczeniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe

ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, jedn. tekst: Dz. U. z 2023, poz. 1964), z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w oparciu o art. 98 § 1<sup>1</sup> zd. 3 k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614), a także przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

(E.C.)

(r.g.)